

اثر بخشی روش تدریس مشارکتی (جیک ساو)

www.ketab.ir

اسد خاوری

سرشناسه	: خاوری، اسد، ۱۳۴۷ -
عنوان و نام پدیدآور	: اثربخشی روش تدریس مشارکتی (جیک ساو) / اسد خاوری.
مشخصات نشر	: قم: آثار نفیس، ۱۳۹۵.
مشخصات ظاهری	: ۱۱۸ ص.: جدول، نمودار.
شابک	: 978-600-7964-15-6
وضعیت فهرست نویسی	: فیفا
یادداشت	: کتابنامه.
موضوع	: کار گروهی در آموزش و پرورش
موضوع	: تدریس اثربخش
رده بندی کنگره	: ۱۳۹۵ الف ۲/خ ۳۳ LB1۰۳۳
رده بندی دیویی	: ۳۹۵/۳۷۱
شماره شابشناسی ملی	: ۳۱۵۱۳۳۳

نام کتاب: اثربخشی روش تدریس مشارکتی (جیک ساو)

مؤلف: اسد خاوری (۱۳۴۷)

ویراستار: علی پورامامی سید محمد تورمهر و زینب عیدی پور

چاپ اول: ۱۳۹۵

ناشر: انتشارات آثار نفیس

شابک:

ISBN- 978-600-7964-15-6

تیراژ: ۵۰۰ جلد

قیمت: ۹۰۰۰۰ ریال

کلیه حقوق برای مؤلف / ناشر محفوظ می باشد.

- آدرس پستی: قم - انتشارات آثار نفیس - صندوق پستی ۳۷۱۶۵/۱۶۵
- انتشارات: ۰۲۵۳۲۹۴۴۰۸۱
- مدیر مسئول: ۰۹۱۱۵۸۴۴۰۰۷
- فروشگاه اینترنتی: www.Shopnafis114.ir - www.Shopnafis114.com

سپاس ایزد منان که به من این فرصت را داد تا به این مرحله از علم رسیده و از هیچ محبتی دریغ نکرد و در تمام مراحل زندگیم مرا قوت قلب بود.

سپاس و ستایش مر خدای را جل و جلاله که آثار قدرت او بر چهره روز روشن، تابان است و انوار حکمت او در دل شب تار، درفشان. آفریدگاری که خویشتن را به ما شناساند و درهای علم را بر ما گشود و عمری و فرصتی عطا فرمود تا بدان، بنده ضعیف خویش را در طریق علم و معرفت بیازماید.

تقدیم به پدرم به استواری کوه، مادرم به زلالی چشمه، همسرم به صمیمیت باران

سپاسگذار کسای هستم که سرآغاز تولد من هستند از یکی زاده می‌شوم و از دیگری جاودانه. استادی که سپیدی بر خت سیاه زندگیم نگاشت و مادری که تار مویی از او بپای من سیاه نماند.

تقدیم به

مقدس‌ترین واژه‌ها در لغت نامه دلم
مادر مهربانم که زندگیم را مدیون مهر و عطوفت او می‌دانم.
پدر، مهربانی مشفق، بردبار و حامی.
همسرم که نشانه لطف الهی در زندگی من است.

تقدیم به

پدر و مادر عزیز و مهربانم
که در سختی‌ها و دشواری‌های زندگی همواره یآوری دلسوز و فداکار و محبت‌آمیز
مطمئن برآیم بوده‌اند.

تقدیم به پدرم

کوهی استوار و حامی من در طول تمام زندگی

تقدیم به مادرم

سنگ صوری که الفبای زندگی به من آموخت

فهرست

عنوان	صفحه
فصل اول: کارایی نظام آموزشی.....	۱
مقدمه.....	۳
کارایی نظام آموزشی.....	۵
روش تدریس فعال.....	۷
روش تدریس چک ساو.....	۹
روش تدریس ستنی.....	۹
پیشرفت تحصیل.....	۱۰
فصل دوم: روش تدریس از دیدگاه‌های مختلف.....	۱۱
روش تدریس از دیدگاه‌های مختلف.....	۱۳
تدریس از دیدگاه مکاتب مختلف.....	۱۳
هدف‌های تدریس.....	۱۴
حالت موجود یا مطلوب (ابتدایی):.....	۱۶
نظریه‌های تدریس.....	۱۶
ماهیت فرایند تدریس.....	۱۸
کارکردهای تدریس:.....	۱۸
کارکردهای درونی تدریس (صفوی، ۱۳۷۵).....	۱۹
دیدگاه‌های مختلف درباره تدریس.....	۲۲
مبانی نظری تدریس.....	۲۲
کنش‌های مهم تدریس.....	۲۳

عوامل مؤثر در تدریس.....	۲۵
روش تدریس کارا.....	۳۱
معیارهای انتخاب روش تدریس:.....	۳۱
نکات مهم درباره روش های تدریس.....	۳۳
اصول تعیین و انتخاب روش های تدریس.....	۳۴
فصل سوم: تاریخچه روش های تدریس در آموزش جهان.....	۳۷
تاریخچه روش های تدریس در آموزش جهان.....	۳۹
انواع روش های تدریس.....	۳۹
تقسیم بندی روش های تدریس.....	۴۰
۱-روش سقراطی:.....	۴۰
۲-نظام مکتبی در ایران.....	۴۱
۳-روش تدریس سنتی (غیر فعال).....	۴۲
۴-روش تدریس نوین.....	۴۳
علت برتری روش نوین بر روش سنتی.....	۴۳
مقایسه روش های تدریس.....	۴۴
انواع روش های تدریس.....	۴۶
۱. روش سخنرانی:.....	۴۶
۲. روش حفظ و تکرار.....	۴۸
۳. روش توضیحی.....	۵۰
۴. روش پرسش و پاسخ.....	۵۰

۵. روش تدریس تفکر استقرایی ۵۲
۶. روش ایفای نقش ۵۳
۷. روش نمایشی ۵۴
۸. روش تدریس بدیعه پردازی ۵۵
۹. روش حل مسئله ۵۶
۱۰. روش آزمایشی ۵۷
۱۱. روش سبکی ۵۹
۱۲. روش بحث گروهی ۶۱
۱۳. روش یادگیری مشارکتی ۶۲

فصل چهارم: مراحل اجرای تدریس مشارکتی در کلاس ۶۵

- مراحل اجرای یادگیری مشارکتی در کلاس درس ۶۷
- محاسن استفاده از روش تدریس مشارکتی ۶۹
- محدودیت‌های استفاده از روش تدریس مشارکتی ۶۹
- فواید کاربرد روش یادگیری مشارکتی ۷۰
- ویژگی‌های یادگیری مشارکتی ۷۱
- چالش‌های کلاس مشارکتی ۷۲
- مدل‌های یادگیری مشارکتی ۷۳
- چهار تکنیک یادگیری مشارکتی ۷۴
- روش‌های یادگیری مشارکتی ۷۵
- الگوی یادگیری مشارکتی از نوع جیگ ساو ۸۱

۸۲..... معرفی روش تدریس جیک ساو

۸۳..... تاریخچه روش تدریس جیک ساو

۸۵..... مراحل اجرای روش تدریس جیک ساو

۸۷..... اثرات روش تدریس جیک ساو از دیدگاه جیل پارک

۸۸..... روش تدریس به سبک جیک ساو از نگاهی دیگر

۹۰..... محاسن الگوی تدریس جیک ساو

۹۲..... مزایای روش تدریس جیک ساو

۹۷..... فصل پنجم: منابع تحقیقات

۹۹..... تحقیقات داخلی

۱۰۳..... تحقیقات خارجی

۱۰۸..... چشم انداز

۱۱۱..... پیشنهادات کاربردی

۱۱۳..... منابع فارسی:

۱۱۷..... منابع انگلیسی:

مقدمه

آرزوی دیرینه هر جامعه‌ای پیشرفت و تعالی افراد آن جامعه و داشتن شهروندانی فرهیخته و اندیشمند است و بدیهی است هر پیشرفتی در زمینه‌های مختلف از جمله فرهنگی، اقتصادی، اجتماعی، سیاسی مستلزم داشتن افرادی متفکر، خلاق و منتقد می‌باشد که بتوانند تصمیمات صحیح اتخاذ نمایند و برنامه ریزی صحیحی داشته باشند و این منوط به وجود نظام‌های آموزش و پرورش فعال و پویاست. پس به جرأت می‌توان گفت هر پیشرفتی از نظام کارآمد صحیح آموزش و پرورش جوامع نشأت می‌گیرد و این مهم به عوامل متعددی از جمله تغییر نیه‌ها و الگوهای تدریس و در جهت استفاده از روش‌های نوین و فعال بستگی دارد (یزدان پور و همکاران، ۱۳۸۱). نظام‌های آموزشی و فعالیت‌های حاکم بر آن، با توجه به پیشرفت جوامع همواره دستخوش تغییر و تحول است و تحول آموزشی خود معلول تحول اجتماعی و تحول علوم و فناوری است. با پیشرفت علوم و فنون و پیچیده شدن جوامع، نیازهای فردی و اجتماعی نیز پیچیده و متنوع می‌شوند و ارضای آنها احتیاج به علوم و فنون پیچیده دارد. کسب علوم و فنون جدید در سایه روش‌های آموزش پیشرفته امکان پذیر است. به این جهت وظیفه و مسئولیت مدرسان پرورش است به گذشته سنگین‌تر و پیچیده‌تر شده است. دیگر نمی‌توان با روش‌های سنتی جامعه و افراد آن را به سوی یک تحول پیچیده و پیشرفته سوق داد (شعبانی، ۱۳۸۲). در میان مجموعه فعالیت‌هایی که برای تعلیم و تربیت دانشجویان انجام می‌شود، بیشترین سهم به تدریس مدرس در کلاس درس اختصاص می‌یابد. تدریس یک فعالیت است اما نه هر نوع فعالیتی، بلکه فعالیتی نه آذانه و بر اساس هدف خاصی انجام می‌گیرد و موجب تغییر فراگیران می‌شود. تدریس امر ساده‌ای نیست. مدرس در تدریس با منفرهای متفاوتی سروکار دارد که سعی می‌کند با دستکاری و کنترل منفرهای مختلف، وضعیتی به وجود آورد که یادگیری حاصل شود. برای اینکه تأثیر مدرس به هنگام تدریس و سایر فعالیت‌های تربیتی بر دانشجویان بیشتر شود باید به دو عامل ملاحظه باشد؛ یکی نحوه صحیح ارائه درس و دیگری موضوعی که می‌خواهد تدریس کند. مدرس تا حدی می‌تواند با تعیین هدف‌های صریح اجرایی و اتخاذ الگو و روش‌های مناسب تدریس و ایجاد نوعی ارتباط سالم با دانشجویان، کیفیت تدریس خود را دستخوش تحول کند. امروزه متخصصان آموزش و پرورش برای یاد گرفتن، وجود انگیزه را بسیار مهم می‌دانند، با بکار بردن شیوه‌هایی که تأثیر و تأثر متقابل بین افراد گروه را به همراه دارد، می‌توان بین افراد

کلاس، تعامل بیشتر و بهتر بوجود آورد و از این راه به درگیری آنان با موضوع درس و در نتیجه، یادگیری پایدارتر آنان کمک نمود (صولتی و همکاران، ۸۹). در روش‌های سنتی مدرسان اغلب گوینده بوده و از دانشجویان انتظار دارند که به صحبت‌های آنان گوش دهند. بحث گروهی جایگاه چندانی در کلاس درس ندارد و اگر سنوال پرسیده شود، موجب وادار کردن دانشجویان به تفکر مطالب درسی نمی‌شود، بلکه بیشتر هدف این است که دانشجویان از این طریق برای امتحان آماده شوند. تیواری معتقد است از دید کارشناسان تعلیم و تربیت، دانشجویانی که از طریق یادگیری فعال به یادگیری می‌پردازند، نه تنها بهتر فرا می‌گیرند، بلکه از یادگیری لذت بیشتری هم می‌برند. زیرا آنها به جای این که شنونده صرف باشند، فعالاً در جریان یادگیری مشارکت می‌کنند و خود را مسئول یادگیری خویش می‌دانند (تیواری، ۲۰۰۸). شفر می‌گوید، ازجمله روهای فعالی که امروزه توجه صاحب نظران تعلیم و تربیت را به خود جلب کرده است، یادگیری مشارکتی است.

شواهد پژوهشی نشان می‌دهد بیشتر مسایلی که در روش سنتی و غیرفعال به چشم می‌خورد، در رویکرد مشارکتی حداقل می‌رسد (شفر، ۲۰۰۸). از نظر گیلز^۲ روش یادگیری مشارکتی روشی است که در آن دانشجویان به منظور تسلط بر محتوا و مواد آموزشی به صورت گروهی کار می‌کنند. به عبارت اعضای هر گروه از فراگیران با موفقیت تحصیلی بالا و متوسط و پایین تشکیل شده است و اعضای هر گروه از نژادها، فرهنگها و جنسیت‌های مختلف دانش‌آموزی است و نظام پاداش به جای ردمدار، گروه مدار است (گیلز، ۲۰۰۳). در رویکرد مشارکتی دانش‌آموزان از طریق همکاری و مشارکت در قالب گروه‌ها به یادگیری می‌رسند و در قبال یادگیری احساس مسئولیت می‌کنند. نیازی که همکلاسانشان نیاز به کمک داشته باشند به کمک می‌شتابند و موفقیت دیگران به افتخار آنها و شکست دیگران شکست آنها محسوب می‌شود. این رویکرد موجب یادگیری عمیق^۱، مشارکت و نوآوری بیشتر شاگردان می‌شود (شفر، ۲۰۰۱). متأسفانه در درس آمار که یکی از رشته‌های کاربردی ریاضیات است و کاربرد آن برای تمام اقشار جامعه وجود دارد و یادگیری صحیح آن منجر به پرورش قدرت مشاهده، استدلال، تفکر نقاد، قدرت حل مسأله و تجزیه و تحلیل می‌شود و روحیه همکاری را پرورش می‌دهد، مشاهده می‌شود که اکثر فارغ التحصیلان به یادگیری سطحی این درس اکتفا کرده‌اند و توان استفاده و قدرت تشخیص آماری را در بسیاری از امور ندارند (پاشا، ۱۳۸۲). بنابراین با توجه به اهمیت زیاد درس آمار و لزوم به کارگیری روش‌های

^۱ Tiwari^۲ Shafer^۳ Gillies

فقال تدریس و تأثیر آنها بر پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان، این کتاب به اهمیت و تأثیر روش تدریس جیک ساو^۱ که از روش‌های مشارکتی می‌باشد را در پیشرفت تحصیلی دانش‌جویان در درس آمار بررسی می‌نماید.

کارایی نظام آموزشی

یکی از مهم‌ترین معیارهای کارایی نظام آموزشی، پیشرفت تحصیلی فراگیران می‌باشد؛ به طوری که کشف و مطالعه عوامل تأثیرگذار بر آن، به پیشرفت نظام آموزشی می‌انجامد. پیشرفت تحصیلی یکی از مهم‌ترین عواملی است که تأثیر بسزایی در کسب موفقیت‌های علمی و عملی بعدی دانش‌جویان دارد. به طور تقریبی یک چهارم از جمعیت جوان در معرض خطر شکست تحصیلی و دیگر مشکلات رفتاری متعاقب آن هستند. شکست تحصیلی علاوه بر اتلاف هزینه و وقت، به دلیل وقفه در یادگیری فرد به بازار کار موجب سرخوردگی و از دست رفتن روحیه در دانشجو می‌شود که خوارانه زیادی به خود دانشجو، خانواده‌ها، جامعه و کشور وارد می‌کند. علاوه بر این ممکن است رفتارهای منفی اجتماعی، ترک تحصیل یا ترک خانواده، خودکشی و اعتیاد به مواد مخدر و الکلی، دنبال داشته باشد و عدم کنترل آن موجب پایین آمدن سطح علمی و کارایی کشور در سال‌های آینده شود (جمالی و همکاران، ۱۳۹۲).

پیشرفت تحصیلی از معیارهای مهم کارایی هر نظام آموزشی به شمار می‌رود. بنابراین بررسی علت‌های پیشرفت و افت تحصیلی از اساسی‌ترین موضوعات پژوهش در نظام آموزش و پرورش است، یکی از این عوامل روش‌های آموزش است (جمالی و همکاران، ۱۳۹۲). دنیای آموزش و پرورش امروزه، نقطه توجه خود را از تدریس، به یادگیری معطوف کرده است. این رویکرد، یادگیری را محور و پایه همه برنامه‌ها، سیاست‌ها و عملی‌های آموزشی قرار می‌دهد. لازمه تحقق هدف‌های چنین رویکردی، با توجه به دانش گسترده فن‌آوری اطلاعاتی، بهره‌وری از تمام امکانات و فن‌آوری‌های غنی در دسترس است (زنان، ۱۳۸۱). در عصر حاضر یادگیری با روش‌ها و رویکردهای متفاوتی صورت می‌گیرد و با بهترین بگویم تدریس با روش‌های مختلفی صورت می‌گیرد یک مدرس با توجه به اقتضای سطح و امکانات از روش سخنرانی استفاده می‌کند و دیگری از روش‌های مختلف دیگری که هر کدام در جای خود جای بحث و گفتگو دارد. یادگیری سنتی که سالیان متمادی است نظام آموزشی ما را احاطه کرده است دیگر جوابگوی نیازهای دانش‌جویان نیست اگر کسی به دیده تحلیل بنگریم

^۱ Jigsaw

شاید دلیل بسیاری از افت‌های تحصیلی دانشجویان به دلیل کاربرد نامناسب روش‌های یادگیری باشد و هر ساله خسارت‌های زیادی از این حیث متوجه فرد و جامعه می‌شود. در روش‌های سنتی تدریس، فرآیند و جریان تدریس و یادگیری به گونه‌ای است که مانع از فعالیت و درگیری دانشجو در تجارب یادگیری می‌شود. امروزه نیاز به روش‌های نوین تدریس با توجه به پیشرفت روز افزون علم و فن‌آوری حس می‌شود، باید به دنبال روش‌های تدریسی بود تا بتوان دانشجویان را از حفظ طوطی وار به سوی یادگیری سوق داد. استفاده از روش‌های فعال تدریس از روش‌هایی است که کمک شایانی به دانش‌آموزان و معلمان می‌کند. روش‌های فعال تدریس، روش‌هایی هستند که فعالیت ذهنی دانش‌آموز را در زمینه نیازهای عمومی و برمی‌انگیز (در تاج، ۱۳۹۲). یکی از روش‌های آموزشی فعال که تأثیر زیادی در آموزش و یادگیری دارد، روش تدریس مشارکتی است. روش مشارکتی عبارت از آموزشی است با استفاده از گروه‌های کوچک به گونه‌ای که دانشجویان با یکدیگر کار نموده، تا یادگیری خود و هر کدام از اعضای گروه را به حداکثر برسانند. در این رویکرد تأکید بر فعالیت و کار دانشجویان با یکدیگر می‌باشد به گونه‌ای که اعضای گروه با همبستگی درونی، مسئولیت‌پذیری و پاسخگویی و ... برای رسیدن به اهدافی مشترک تلاش می‌نمایند. در این رویکرد استاد نقش راهنما و تسهیل کننده و تدارک کننده موقعیت و مواد آموزشی را دارد و گردانندگان اصلی چرخه فرایند یاددهی و یادگیری دانشجویان کلاس می‌باشند (پالیزدار، ۱۳۸۰). الگوی جیک ساو به عنوان الگوی یادگیری مشارکتی با کاربردی جدید معرفی شده است. در کلاس‌های مبتنی بر الگوی جیک ساو از الگوی یادگیری مشارکتی استفاده می‌شود. در این الگو دانشجویان در بخشی از موضوعات درسی که موجب به یادگیری آن هستند، مهارت کامل به دست می‌آورند و سپس آموخته‌های خود را به سایر اعضای گروه خود می‌آموزند. مزیت الگوی جیک ساو این است که اگر چه نتایج حاصل از تلاش هر دانشجو با دانشجوی دیگر متفاوت است ولی به همه دانشجویان با توانایی‌های متفاوت به طور یکسانی مسئولیت لازم را اعطا می‌کند. در الگوی جیک ساو معمولاً، دانشجویان برای مطالعه یک فصل از یک کتاب درسی گروه‌بندی می‌شوند. پس از آن هر کدام از اعضای گروه‌ها یک قسمت از این فصل را مطالعه می‌کند و مسئول آموزش آن قسمت به سایر اعضای گروه خود می‌شود (بهرنگی و آقاباری، ۱۳۸۳). با توجه به موارد فوق، لزوم تجدید نظر در روش‌های تدریس سنتی و توجه بیشتر به روش‌های فعال تدریس از سوی مدارس و مراکز آموزشی ضرورت پیدا می‌کند و از بین الگوهای نوین و پیشرفته تدریس که یادگیری معنی‌دار را در فراگیران شکل می‌دهد، تدریس

مشارکتی یا مبتنی بر تفکر انتقادی است. این روش به عنوان استراتژی مفیدی می‌تواند در یادگیری متون درسی کمک فزون تری به فراگیران بکند (مجیدیانی، ۱۳۸۸).

روش تدریس فعال

امروزه در حوزه تعلیم و تربیت و آموزش فراگیران بحث روش‌های تدریس یکی از چالش‌های معلمان محسوب می‌شود. بکارگیری روش تدریس مناسب با هر ماده درسی از اهمیت زیاد برخوردار است. مارشال (۲۰۰۹) بیان می‌کند روش‌های تدریس و یادگیری، مؤثرترین و با نفوذترین عنصر در برنامه‌های تدریس قلمداد می‌شوند. بر این اساس یکی از قدم‌های رسیدن به تعلیم و تربیت خلاق و فعال، پرهیز از روش‌های سنتی و به کارگیری روش‌های فعال آموزش مبتنی بر مهارت‌های تفکر در فرایند یاددهی - یادگیری می‌باشد. پس می‌توان گفت: الگوهای تدریس یکی از عناصر اصلی فرایند آموزش و پرورش هستند که در کارایی نظام آموزشی نقش مؤثری ایفا می‌کند (آقایاری، ۱۳۸۳). متغیرهای مختلفی را می‌توان در رشد و پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان معرفی کرد، که در بین آنها راهبردهای یاددهی - یادگیری ابزار مهمی، برای تحقق بخشیدن به هدف‌های فوق است. مهم‌ترین ابزار و فرایندی که می‌تواند مدارس و دانشگاه‌ها را در به انجام فعالیت‌های فوق نماید استفاده از شیوه‌های تدریس فعال می‌باشد. به اعتقاد کارشناسان تعلیم و تربیت دانش‌آموزان و دانشجویانی که از طریق همکاری به یادگیری می‌پردازند نه تنها بهتر فرا می‌گیرند و به پیشرفت تحصیلی دست می‌یابند، بلکه از یادگیری لذت بیشتری نیز می‌برند. زیرا به جای اینکه تنها شنونده باشند، فعالانه در جریان یادگیری مشارکت می‌کنند و حتی مسئول یادگیری خویش می‌دانند. در نظام آموزشی ایران معلمان با تکیه بر روش‌های سنتی به ویژه سخنرانی، شاگردان را به حفظ و تکرار مفاهیم علمی ترغیب می‌نمایند و علیرغم این که در محافل علمی و تربیتی و حتی اجرایی صحبت از فعال بودن دانش‌آموز و دانش‌آموز فکری و آزاد اندیشی می‌شود، اما عملاً چنین دیدگاه‌هایی جنبه شعارگونه به خود گرفته‌اند (کرامتی، ۱۳۸۴).

از جمله روش‌های فعالی که امروزه مورد توجه بسیاری صاحب نظران تعلیم و تربیت قرار گرفته یادگیری مشارکتی است ساز و کار این الگو به سبب وجود عوامل بارز و مؤثرتری چون روابط مثبت میان اعضا، همکاری در گروه‌های یادگیری، مسئولیت‌پذیری فردی و رضایت بخش گروهی، موجب دستاوردهای مثبت و شاخص در آموزش و پرورش دانش‌آموزان و دانشجویان شده است. در الگوهای تدریس مشارکتی فراگیران نقش اساسی بر عهده دارند.

مدرس به عنوان راهنما و هدایت کننده عمل می‌کند و وظیفه دارد شرایط یادگیری را فراهم نماید. الگوهای تدریس مشارکتی یادگیرندگان را به گفتگو، جستجو، و تفکر و آموزش یکدیگر فرا می‌خواند. جانسون^۱ (۲۰۰۰) یادگیری مشارکتی را اینگونه تعریف می‌کند: اصطلاح یادگیری مشارکتی به آن روش آموزشی اطلاق می‌گردد که در آن یادگیرندگان در گروه‌های کوچک ۴ یا ۶ نفری به کمک هم به یادگیری مطالب می‌پردازند و نقش معلم از «دانای صحنه» کلاس به راهنمای عمل^۲ تغییر می‌یابد (احمدیه، ۱۳۸۰).

اهمیت الگوی تدریس مشارکتی در طرح ایجاد نظام جدید آموزشی بسار مهم تلقی می‌شود. در این بین الگوهای گوناگونی در یادگیری مشارکتی معرفی شده‌اند که الگوی جیک ساو یکی از مهمترین آنها تلقی می‌شود. که در آن دانشجویان و دانش‌آموزان به منظور دستیابی به یک هدف مشخص و برای اجرای کامل وظیفه محوله با یکدیگر همکاری می‌کنند. معمولاً، دانشجویان به تیم‌هایی برای مطالعه فصلی از کتاب درسی گروبنده می‌شوند آنگاه هر کدام از اعضا، یک قسمت از فصل را مطالعه نموده و مسئول آموزش آن به سایر اعضای تیم خود می‌شوند. کلاس‌های جیک ساو علاوه بر پیشرفت تحصیلی بر ایجاد امنیت، حس همکاری و صمیمیت در دانش‌آموزان و در محیط کلاس درس؛ به انتقال علم و دانش با الگوی هدفمند و مناسب به دانش‌آموزان و گذر از مهارت‌های آنان کمک می‌کند. دانشجویان در این ساختار آموزشی، می‌آموزند که همدیگر و مکانی را که در آن آموزش می‌بینند را بیشتر دوست داشته باشند و عزت نفس بالاتری به دست آورند (شکاری، ۱۳۹۱).

کوتاه سخن اینکه، «سفر ده هزار فرسنگی با قدم اول شروع می‌شود» و اولین قدم در راه صعود به قله‌ی پیشرفت و توسعه، برخورداری از نظام‌های آموزشی توانمند است. ادامه فعالیت نظام آموزش و پرورش امروز با روش‌های تدریس سنتی که یادبرنده را منفعل و مطیع بار می‌آورد امکان‌پذیر نیست. و این امر در سایه‌ی تحول در نظام آموزشی حرکت به سمت روش‌های تدریس فعال است. باتوجه به این اهمیت چون در این زمینه فرهنگیان تأمین و تربیت معلمان، مدیران، مربیان، کارکنان و پژوهشگرانی مومن و متعهد، متقصدیه مبانی دینی و ارزش‌های اسلامی و انقلابی، دارای فضائل اخلاقی و ارزش‌های والای انسانی، خلاق و توانا در تولید علم و ایجاد تحول و نوآوری در نظام تربیت معلم کشور مدنظر است و از آنجاکه نتایج این پژوهش در آموزش نیروی انسانی مفید و مؤثر است از جمله آموزش‌های ضمن خدمت و ضرورت پیدا می‌کند لذا با توجه به تأثیر مثبت رویکرد روش‌های تدریس گروهی در رشد و ارتقاء کیفیت آموزشی و با توجه به اهمیت و ضرورت آنها در امر یادگیری، پژوهش حاضر به

^۱ Jonson

مقایسه اثربخشی روش تدریس جیگ ساو با روش تدریس سنتی بر پیشرفت تحصیلی تحصیلی دانشجویان دانشگاه فرهنگیان اندیشک در درس آمار در سال تحصیلی ۹۴-۹۳ می‌باشد. تا مشخص شود روش تدریس گروهی جیگ ساو نسبت به روش تدریس سنتی چه تأثیری در بهبود پیشرفت تحصیلی دانشجویان دارد.

روش تدریس جیگ ساو

روش جیگ ساو یک متد ویژه مشارکتی است که در آن دانش‌آموزان یا دانشجویان به گروه‌های ۴ تا ۵ نفره تقسیم می‌شوند و تیم‌های ویژه و تخصصی تشکیل می‌دهند و پیرامون یک موضوع با بحث که انتخاب کرده‌اند، تشکیل می‌دهند از هر دانش‌آموز یا دانشجو خواسته می‌شود تا در مورد یکی از عناوین مطلب مورد نظر مطالعه عمیق‌تری به عمل آورد و بعد به منظور تدریس آموخته‌های خود به سایر اعضای گروه به تیم‌های خود باز می‌گردند سرانجام، همه فراگیران در آزمون‌های استاندارد شرکت می‌نمایند و نمره هر گروه بر اساس میانگین نمرات اعضای آن گروه مشخص می‌شود (اسلاوین^۱، ۱۹۸۴).

در این کتاب منظور از روش تدریس جیگ ساو شیوه‌ای آموزشی است که با استفاده از استراتژی تقسیم دانشجویان به تیم‌های ۶ نفره، برای مطالعه قسمتی از کتاب درس آمار، و آنگاه آموزش مطالب مطالعه شده توسط هر کدام از اعضای تیم به سایر اعضای تیم می‌باشد که در ۱۲ جلسه به دانشجویان ارائه می‌شود.

روش تدریس سنتی

روان‌شناسان تربیتی و برنامه‌ریزان آموزشی فرایند آموزش و یادگیری را به دو دسته کلی معلم محور و یادگیرنده محور تقسیم کرده‌اند. پاترو^۲ (۲۰۰۳) در این باره می‌گوید دیدگاه کنونی به فرایند یادگیری، نشأت گرفته از الگوی کارخانه‌ای آموزش در آغاز قرن بیستم است که در آن معلمان بخش بیشتری از فعالیت‌ها را بر عهده دارند، در حالی که دانش‌آموزان صرفاً دریافت‌کنندگان منفعل اطلاعات به حساب می‌آیند. وی در ادامه می‌گوید، این بدان معنا نیست که روش سنتی ایراد سخنرانی در کلاس فاقد هرگونه ارزش است. این یک راهبرد مفید برای یادآوری اطلاعات است و البته نمی‌تواند برای مهارت‌های عالی‌تر شناختی و برای حل مسائل پیچیده مؤثر واقع شود. از نظر سیف (۱۳۸۶) در برنامه‌ریزی آموزشی سنتی یا

^۱ Aslavyan

^۲ Patru

معلم محور طراحی فعالیت‌های آموزشی معلم و فعالیت‌های یادگیری دانش‌آموزان عمدتاً به عهده معلم است و در طراحی آموزشی هدف‌های آموزشی و یادگیری به طور دقیق مشخص می‌شوند. منظور از روش‌های تدریس سنتی فعالیت‌هایی است از جانب معلم که به قصد تعلیم مواد برنامه مصوب به دانش‌آموزان انجام می‌شود، کم و بیش منحصر به همان روش حفظی و تقریری است. با آنکه این روش‌ها هنوز در ایران معمول است ولی چون ملاحظات لازم از نظر اصولی که باید روش‌های آموزش بر آن متکی باشد در اجرای آن منظور نمی‌شود از این روش‌های سنتی قلمداد می‌گردد (نیساری، ۱۳۵۱)

ب) تعریف عملیاتی: در این پژوهش منظور از آموزش به روش سنتی همان آموزش رودرروی کلاسی است که در تعامل بین استاد و دانشجو شکل می‌گیرد و به اجرا در می‌آید. در این روش برنامه‌های کلاس درس آمار توسط استاد طراحی و فعالیت‌های کلاسی استاد عمدتاً به کدک سخنرانی انجام می‌شود.

پیشرفت تحصیلی

الف) تعریف مفهومی: پیشرفت تحصیلی، عبارتست از میزان تغییر رفتار در زمینه توانایی کسب اطلاعات مربوط به محتوای کتاب‌های درسی است (آرمند، ۱۳۷۲).

ب) تعریف عملیاتی: در این پژوهش منظور از پیشرفت تحصیلی نمره‌ای است که دانشجویان از پاسخ به آزمون‌های استاد ساخته پیشرفت تحصیلی هشت درس آمار، به نسبت آزمون اول، در آزمون دوم (پس آزمون) کسب می‌کنند.